

48

CARME COLOMINA

periodista

Israel ja s'apropiava de Jerusalem molt abans que Trump decidís regalar a Benjamin Netanyahu un reconeixement unilateral

23

JAVIER PÉREZ ROYO

catedràtic de dret constitucional (US)

El problema territorial, quan no es resol negociant sinó imposant, enverina la convivència més que cap altre

26

JORDI ANGUSTO

economista

Amb la independència Espanya creixeria tan bon punt a Catalunya els salaris s'ajustessin al cost de vida i la productivitat

P 28-29

CULTURA

**ELS DIBUIXOS
MÉS ÍNTIMS
DELS
ARQUITECTES**

P 20-21

TECNOLOGIA

L'Estat adjudica a dit a Indra el recompte del 21-D

Rajoy al·lega "necessitats que afecten la defensa nacional" per fer el tràmit sense concurs públic

L'administració és el principal accionista de l'empresa amb un 18,7% del capital

P 16

ODD ANDERSEN / AFP

Nobel per al desarmament nuclear

La Campanya Internacional per l'Abolició de les Armes Nuclears va rebre el premi Nobel de la pau. El van recollir la directora executiva de l'organització i una supervivent d'Hiroshima

P 12

Podem activa la via per integrar-se als comuns

No implicarà la dissolució de la formació lila

P 32-34

0-2

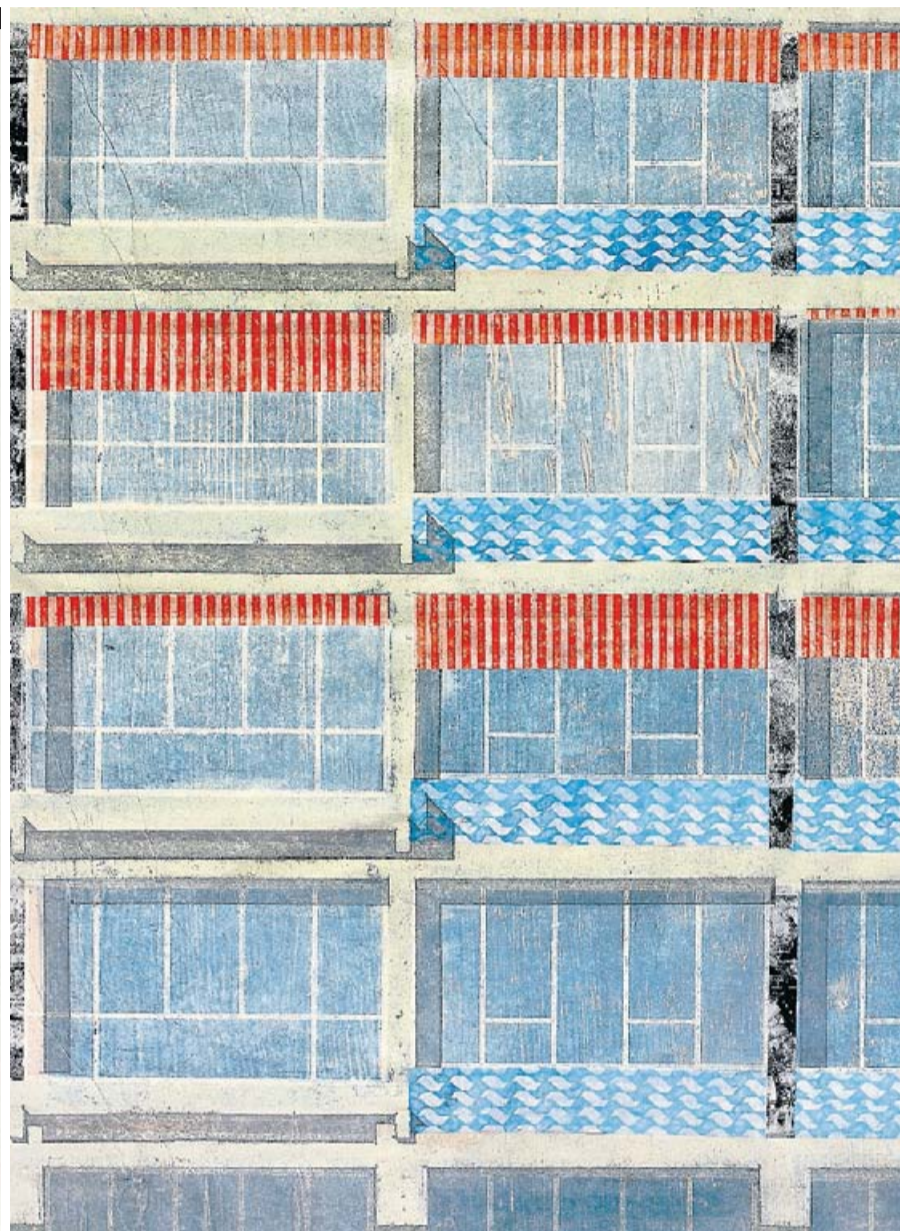
JOSE JORDAN / AFP

ESPORTS

**EL BARÇA
ES MANTÉ
IMBATIBLE
A LA LLIGA**

Cultura

ARQUITECTURA

La feina artística més íntima dels arquitectes

La galeria Víctor Saavedra exposa dibuixos i pintures de socis d'Arquitectes per l'Arquitectura

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

"Soc arquitecta les 24 hores del dia", diu Silvia Martínez Palou. Molt probablement també ho dirien la seixantena de col·legues que, com ella, participen en l'exposició de la galeria Víctor Saavedra *Maneres de mirar*. "Busco façanes del moviment modern d'arquitectes consagrats, com Le Corbusier i Moragas, i les treballo a través del gravat. Això em permet treballar-les des d'una perspectiva molt pròxima i també fer obres molt grans", subratlla l'arquitecta, que desenvolupa la seva tasca artística en paral·lel a la seva feina com a restauradora d'edificis patrimonials a la Diputació de Barcelona. "Quan faig gravat, segueixo sent una arquitecta, però en aquest camp

treballo amb colors. Pots treballar amb les mans, i controlar tot el procés. En canvi, en el món de l'arquitectura hi intervenen molts altres elements", explica Martínez Palou.

A més de restaurar monuments, els arquitectes poden projectar tota una ciutat de bell nou, resoldre problemes a les que ja existeixen i projectar edificis com no s'han vist mai. Però el gran atractiu de *Maneres de mirar* no són els grans projectes, sinó que els participants hi revelen el seu vessant més íntim i lliure, els dibuixos i les pintures. El resultat és un festí de propostes, des de la Sagrada Família explosiva i humorística de Juli Capella fins a una imatge, també russa, però carregada de misteri de Fernando Marzá. Entre l'una i l'altra hi ha peces molt líriques, com l'aquarel·la dels RCR, que és l'esbós d'una ca-

Personalitat
Per a Ramon Sanabria la mirada d'un arquitecte ha de ser "molt intensa"

sa, i una obra de Manuel Brullet titulada *Tiana*, que sembla una evocació de l'univers colorista de Ràfols Casamada. També hi ha dibuixos més acadèmics, però exquisits, com unes botes de muntanya de Ramon Maria Puig que recorden els sabatots que pintava Van Gogh i bodegons de fruites d'Enric Sòria i Lluís Vives. Elías Torres juga amb el factor del temps, i presenta dues vistes des Caló (Formentera) dibuixades el 2003 i el 2017.

Un homenatge a John Berger

Maneres de mirar està organitzada per Arquitectes per l'Arquitectura i les obres estan a la venda a un preu únic de 400 euros, amb l'objectiu de recollir fons per als futurs projectes de l'associació. El títol és un homenatge al llibre homònim de John Berger. "La mirada ha de ser molt in-

tensa, per entendre les coses. També ha de ser-ho encara que no dibuixis a mà, com en el cas de la fotografia o els dibuixos fets amb ordinador", diu el president d'Arquitectes per l'Arquitectura, Ramon Sanabria. També subratlla que el dibuix és "una eina de transmissió de coneixement" i les diferents generacions de professionals que participen en la mostra. "És un mostrar de com els arquitectes fan servir els mecanismes d'altres arts tant per expressar-se com per identificar el que mira -afegeix-. Les obres exposades reflecteixen mirades molt específiques sobre temes que els interessin. És la cuina de cadascun dels arquitectes". De fet, hi ha un dibuix, d'Ignacio Paricio, que es pot veure com l'origen de tots: una mà.

Sanabria participa en l'exposició amb unes altres vistes, en aquest cas

'STAR WARS' AL PALAU DE LA MÚSICA

El despertar de la música és el títol del concert que es farà el dissabte 16 i el diumenge 17 al Palau de la Música (12 h). L'Orquestra Camera Musicae, dirigida per Tomàs Grau, interpretarà la banda sonora de *Star Wars*.

EL FESTIVAL REC PREMIA 'LOS PERROS'

La pel·lícula *Los perros*, de la xilena Marcela Said, es va endur el premi del jurat internacional del festival REC Tarragona. El film aborda les ferides que arrossega la societat xilena des de la dictadura de Pinochet.

01. *La Sagrada Ortodoxa Família*, de Juli Capella. 02. *Fragment Brusi*, de Silvia Martínez Palou. 03. *Kama House*, dels RCR. 04. *Mockba*, una fotografia de Fernando Marzá. ARQUITECTES PER L'ARQUITECTURA

Marc Domènech es rendeix a la pintura de Le Corbusier

La galeria repassa l'art de tres dècades de l'arquitecte

A.R.T. BARCELONA

Visualitat
Le Corbusier va dir d'ell mateix que existia "a condició de veure-hi"

La formació de Le Corbusier va començar en el camp de les belles arts, i va ser un dels seus professors qui li va descobrir les relacions entre l'art i la natura i més endavant li va recomanar que es dedicés a l'arquitectura. Le Corbusier no sols no va abandonar l'art, sinó que és un dels pals de paller de la seva trajectòria, fins al punt que va afirmar que buscava solucions arquitectòniques en la seva obra plàstica i que existia "a condició de veure-hi". El públic català ja va poder veure algunes de les seves pintures en la retrospectiva que el CaixaForum li va dedicar l'any 2014, i ara en té una nova oportunitat: la galeria Marc Domènech n'exposa fins al 18 de gener una vintena de dibuixos, aquarel·les, collages i pintures. A més, també es pot veure una selecció de mobles dissenyats per l'arquitecte.

L'arquitectura i l'art de Le Corbusier tenen un fort vincle: l'home. "La representació d'aquest home universal va motivar una llarga i contínua investigació plàstica de Le Corbusier, des de finals dels anys 20 fins a acabar en la plasmació concreta del *Modulor* l'any 1948", diu la comissària de la mostra, Marisa García Vergara, al catàleg. "A partir del 1918 -afegeix-, la figura humana comença a aparèixer en les seves pintures, però a la dècada dels 30, després dels seus viatges a Amè-

rica i Algèria, es converteix en el tema central de les seves obres plàstiques, sobretot la figura femenina". Precisament és aquest el període que recorre la mostra, perquè les obres estan datades entre el 1929, quan l'artista ja havia deixat enrere la seva etapa purista, i el 1961. A més de la dona, l'altre gran protagonista d'aquestes obres és el toro, i tant en l'una com en l'altre es poden trobar traces de l'art negre i d'artistes com Picasso, Léger, Matisse i Braque.

Les dones de Le Corbusier traspuen sensualitat. "La visió distanciada i omniscient de l'urbanista que va arribar al sud el 1929 deixarà pas a l'experiència sensorial en baixar de l'avió i submergir-se en els carrers de Rio de Janeiro, Asunción i Buenos Aires. Els carnets de viatge s'omplen de cossos rotunds, de figures femenines sensuais en paisatges oberts o en explícites postures eròtiques als bordells de les ciutats visitades", explica la comissària. És el cas d'algunes de les obres exposades, com *Dues dones amb collar* i *Dues dones a Piquey*.

Tot i l'impacte que van tenir aquests viatges en l'arquitecte, García Vergara explica que no es van traduir en una innovació artística. Diu que no va anar més enllà "de la tradició acadèmica del nu femení" i també que va posar l'accent en trets com "les natges, els malucs, els pits i els llavis", com si les hagués creat per suscitar i esperar el seu propi desig i el dels espectadors. —

de Nova York, fetes amb unes aquarel·les de butxaca que porta quan viatja. En aquesta línia, Manolo Blasco presenta una aquarel·la d'una altra gran ciutat, Venècia, mentre que Antoni Rosselló exposa un paisatge arquitectònic contingut i atemporal. En la línia d'Elías Torres, arquitectes com Francesc Bacardit i Andrea Caparrós van immortalitzar paisatges on l'empremta humana no era tan evident.

Una vintena d'arquitectes, entre els quals Albert Blanch, Carlos Ferrater, Josep Maria Gil, el despatx MBM, Jon Montero, Víctor Rahola, l'estudi Peris Toral, Arcadi Pla i Víctor Rahola, s'han mantingut fidels a la disciplina i participen en la mostra amb dibuixos arquitectònics. En aquests casos, el públic ha d'aguditzar més la mirada, però també hi pot observar els trets dels caràcters dels autors. Per exemple, els dibuixos d'Anna i Eugeni Bach estan fets a mà alçada i són en blanc i negre. L'un pertany a una casa i l'altre és una perspectiva axonomètrica en què es pot veure un edifici com si fos per capes. "Per a nosaltres el dibuix és molt important a l'hora d'explicar un projecte, i la manera de dibuixar reflecteix la manera de pensar que hi ha al darrere -diu Eugeni Bach-. Els nostres dibuixos són d'alguna manera imperfectes perquè el que busquem és que qui se'ls mira els acabi

de completar amb la imaginació de la millor manera possible per a ell. Si fas una imatge massa perfecta creiem que estàs imposant una estètica, i en els nostres projectes deixem moltes coses obertes perquè l'usuari les acabi, perquè es faci seu l'espai". A més d'un afany artesanal i donar espai a l'usuari, aquests dibuixos reflecteixen un altre tret del caràcter dels Bach: "Som gent optimista i positiva".

Si la mà és l'origen dels dibuixos, el quadern acostuma a ser el contenidor per excel·lència, com es pot veure amb la peça de Miquel Espinet. El collage de diferents pàgines d'uns quaderns d'obra és com la caixa negra de la construcció d'un edifici. "La història del despatx ha estat sempre unida en aquests quaderns, és un sistema que vam adoptar els anys 70 per deixar constància i reflexionar sobre els detalls constructius", explica Espinet.

Fora de l'exposició hi ha arquitectes com Oscar Tusquets i Juan Navarro Baldeweg, que tenen una trajectòria important com a pintors, i altres creadors que exploren l'arquitectura des del vídeo, com Morrosko Vila-San-Juan, que mostra el curt *Un día en La Ricarda* a la seva web. "Voliem habitar l'espai, i explicar la casa des de la perspectiva de la infància, durant un llarg estiu", diu Vila-San-Juan. —

Quatre dones al voltant d'una taula, de Le Corbusier. GALERIA MARC DOMÈNECH